

KRONIKA

Chronicle of Events

Marjeta Ciglencečki, Ptuj

POROČILO O DELU SLOVENSKEGA UMETNOSTNOZGODOVINSKEGA DRUŠTVA 2004

28. maja 2004 nas je pretresla smrt prof. dr. Sergeja Vrišerja, častnega člana Slovenskega umetnostnozgodovinskega društva in dobitnika Cankarjeve nagrade v letu 2003. Izgubili smo uglednega barokista in poznavalca uniform, muzealca z mnogimi izkušnjami in nepogrešljivega svetovalca pri zahtevnih konservatorskih posegih. Pogrešali bomo njegovo življenjsko vedrino ter prijateljsko razumevanje naših slabosti in napak. Na željo sorodnikov je bil pogreb v družinskem krogu, spoštovanega profesorja pa smo se spomnili na dveh žalnih slovesnostih. V Pokrajinskem muzeju Maribor (9. 6. 2004) je v imenu SUZD govoril dr. Andrej Smrekar, društveno žalno slovesnost pa smo pripravili 14. junija 2004 v Narodni galeriji v Ljubljani, kjer smo se spominu na pokojnika poklonili ob nagovorih dr. Marjete Ciglencečki, dr. Andreja Smrekarja, dr. Sama Štefanca, Alenke Železnik in dr. Gojke Pajagič Bregar. Žalno knjigo smo zaupali v hrambo Narodni galeriji.

17. novembra 2003 je v prostorih Narodne galerije v Ljubljani potekal volilni občni zbor SUZD, na katerem je bilo izvoljeno novo vodstvo društva: – predsednica dr. Marjeta Ciglencečki – Izvršni odbor društva: Alenka Domjan, dr. Matej Klemenčič, Marko Košan, mag. Nika Leben, dr. Barbara Murovec, mag. Robert Peskar, dr. He-

lena Seražin, Metka Simončič, dr. Nadja Zgonik

– Nadzorni odbor: dr. Mirko Juteršek, dr. Milček Komelj, Mica Planinc

Izvršni odbor društva se je sestel petkrat: 5. 12. 2003, 9. 3. 2004, 9. 4. 2004, 16. 9. 2004 in 10. 11. 2004, pisna seja pa je bila še 2. 12. 2004. Na prvi seji, ki so ji prisostvovali tudi dotakratni predsednik društva, mag. Gojko Zupan, in člani starega Izvršnega odbora, smo soglasno potrdili dr. Barbaro Murovec za podpredsednico, Miloša Ekarja pa za tajnika društva. Računovodske posle je še naprej pripravljena voditi gospa Sonja Tomše, za kar smo ji nadvse hvaležni. Izoblikovali smo načrt dela za leto 2004, ki je predvidel:

1. izdajo *Zbornika za umetnostno zgodovino*,
2. dve ekskurziji: v Gorico na razstavo Zorana Mušiča in v Schlosshof na ogled obnovitvenih posegov v baročni kompleks dvorca in parka,
3. dva posveta: o reševanju Robbovega vodnjaka v Ljubljani ter o vlogi in pomenu mitov v sodobni likovni umetnosti (ob razstavi v celjski Galeriji sodobne umetnosti),
4. tri strokovna predavanja,
5. izdelavo spletne strani SUZD.

Na Ministrstvo za kulturo in na Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport smo naslovili ustrezne vloge za denarna

sredstva, s katerimi bi izpeljali zadane naloge. Žal naša vloga ni bila v celoti odobrena. Pri financirjih je ustrezno podpora dobil le *Zbornik za umetnostno zgodovino*, izvedba drugih nalog pa je bila možna na stroške članstva (člana-rina, sprotni prispevki udeležencev).

Ad 1

40. številka *Zbornika za umetnostno zgodovino* je bila natisnjena 10. decembra 2004; zbornik je zajetnejši kot leto poprej. Uredniku dr. Samu Štefancu gre zahvala, da je začel zbornik izhajati v tekočem letu, kar je olajšalo tudi financiranje. V zadnjih letih se je občutno povečala kvaliteta naše revije, in to v vsebinskem in oblikovnem pogledu. Za oblikovanje je zaslužna Neva Štemberger, za kar je prejela posebno priznanje ob podelitvi Cankarjevih nagrad v letu 2003. Hkrati s 40. številko zbornika se tiskajo tudi nove članske izkaznice. Stare so namreč pošle, z novimi pa bomo uvedli tudi sodobnejšo in priročajšo obliko.

Člani Izvršnega odbora smo si v okviru založniške dejavnosti zadali še eno nalogo: kot posebno publikacijo *ZUZ* bi želeli pripraviti jubilejni zbornik, posvečen prof. dr. Špelci Čopič. Imenovan je bil uredniški odbor (Breda Ilich Klančnik kot glavna in odgovorna urednica, mag. Sonja Klemenc, Jana Intihar Ferjan in dr. Nadja Zgonik) in če bomo uspeli zagotoviti sredstva, bo zbornik izšel leta 2005. Prof. Čopičeva je z našo namero seznanjena.

Ad 2

Potovanje v Gorico nam je uspelo šele v drugem poskusu. Prvo vabilo smo zaradi izjemno slabega vremena

preklicali, zato pa nam je bilo vreme naklonjeno 26. marca 2004. Na poti nas je z življenjem in delom Zorana Mušiča podrobno seznanil mag. Gojko Zupan. V razstavišču, ki so ga odprli posebej za nas, saj so italijanski kolegi tistega dne stavkali po celi državi, nas je ljubeznivo sprejel dott. Alessandro Quinzi, Gorico in njene najpomembnejše spomenike pa smo si ogledali ob strokovnem vodstvu dr. Irene Mislej in dr. Helene Seražin. Dr. Mislejeva se je potrudila še z organizacijo obeda v prijaznih Brjah in nam v poznem večeru razkazala Pilonovo galerijo v Ajdovščini, kjer je bila takrat na ogled razstava o prijateljevanju med Venom Pilonom in Miho Malešem. Naš obisk v Gorici je komentiral tudi *Primorski dnevnik*, ki v slovenskem jeziku izhaja v Trstu, Gorici in Čedadu. Že 27. marca je bil objavljen prispevek z naslovom »Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo v palači Attens«. Besedilo spremlja fotografija, na kateri so se prepoznali nekateri kolegi.

Drugič smo se na pot odpravili na deževni petek, 15. oktobra 2004. Pot nas je iz Ljubljane vodila naravnost do Schlosshofa ob slovaški meji. Med potjo nas je mag. Igor Weigl seznanil s posebnostmi Hildebrandtove arhitekture in z osebnostjo Evgena Savojskega, mag. Alenka Kolšek pa nam je pripravila besedilo o baročnih vrtovih v Avstriji. V Schlosshofu nas je pričakala dr. Liselotte Hanzl – Wachter, ki je zadolžena za notranjo ureditev mogočnega dvorca. Seznanili smo se z najboljšežnejšim obnovitvenim projektom v Avstriji, ki posege na arhitekturi in v vrtovih povezuje v celoto, istočasno pa v hleve naseljujejo živali,

pripravljajo vrnitev nekdanje opreme v двореc in snujejo prve razstave. Petletni projekt bo zaključen maja 2005, vodi pa ga *Družba za revitalizacijo in upravljanje gradov na Moravskem polju d. o. o.*, ki so jo ustanovili prav za ta namen. Pogovor z dr. Wachterjevo je bil izčrpen; izkazala je pripravljenost, da s kolegi celotni projekt predstavi v Sloveniji; zaželeli smo si predstavitev v dvorcu Dornava. Po obilnem kosilu v Schlosshofu smo se zapeljali do bližnjega Heinburga, kjer smo prenočili, zvečer in zjutraj pa smo se sprehodili po mestu, ki očara z ohranjenostjo srednjeveškega obzidja in s posameznimi spomeniki. V soboto, 16. oktobra, smo si v gradu Rohrau ogledali galerijo rodbine Harrach. Dragoceno zbirko je med potjo podrobno predstavil mag. Igor Weigl in povedal veliko zanimivega tudi o rodbini Harrach. V zbirki je največ slik; prevladujejo baročna dela, ki so jih kupovali v Španiji, Italiji, zlasti v Neaplju, in na Nizozemskem. Razstavljeni so še razkošni pohištvni kosi, pozornost pa zbudijo tudi dobro ohranjena oblačila, zlasti lakajske uniforme. Zbirka Harrach je glede na kvaliteto premalo znana in premalo obiskana. Na Dunaju smo predvideli nekaj prostih ur in prepustili posameznikom, da ogleda prilagodijo lastnemu zanimanju. Kljub temu si je večja skupina kolegov ogledala novo postavitev v Cesarških depojih, kamor nas je povabil g. Wolfgang Smejkal, ki bo v Schlosshofu vsak čas prevzel obveznosti do obiskovalcev. Ogled je zbudil veliko navdušenja. Kolegi konservatorji, ki se niso mogli udeležiti ekskurzije (istočasno je v Brežicah potekal občni zbor njihovega društva), se

bodo še sami podali v Schlosshof, vodstvo društva pa je Direktoratu za dediščino že predlagalo omenjeno predstavitev celotnega projekta v Sloveniji. Tudi za Ministrstvo bi bilo nadvse zanimivo spoznati podrobnejšo finančno konstrukcijo projekta in njegovo organizacijsko plat. Predlog je naletel na pozitiven odziv.

Ad 3

Od predvidenih dveh posvetov smo realizirali tistega o reševanju Robbovega vodnjaka. 13. aprila 2004 se je napolnila predavalnica 343 na Filozofski fakulteti. Referate so pripravili: Blaž Peršin (Oddelek za kulturo in raziskovalno dejavnost Mestne občine Ljubljana), mag. Gojko Zupan (Ministrstvo za kulturo), Jernej Hudolin, Jože Zdešar, Damjana Pečnik in Maja Oven (Zavod za varstvo kulturne dediščine RS Slovenije, Restavratorski center), Milan Kovač (Ljubljana), Janko Rožič (Ljubljana), prof. dr. Peter Fister (Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani), Momo Vuković (Ljubljana) in doc. dr. Matej Klemenčič (Oddelek za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani). Razvila se je živahna, a strpna razprava, ki smo jo strnili v poziv, naslovljen na ministrico za kulturo, gospo Andrejo Rihter, in na ljubljansko županjo, gospo Danico Simčič. Zavzeli smo se za pospešene postopke pri reševanju vodnjaka, za sanacijo njegove okolice, za ustrezno koordinacijo med angažiranimi institucijami in za presojo o možnostih za ohranitev celotnega vodnjaka ali njegovih delov *in situ*. Poziv je objavljen v 40. številki *Zbornika za umetnostno zgodovino*, značilno pa je, da nanj nismo dobili odgovora.

Ad 4

Za organizacijo strokovnih predavanj se je zadolžila dr. Barbara Murovec. Predvidela je dva ciklusa s po tremi predavanji na leto, enega v novembru in drugega v aprilu. Za novembrski program (10. 11. prof. dr. Tomaž Brejc: *Zoran Mušič in slikarska tradicija*, 15. 11. prof. dr. Jure Mikuž: *Pilonovi tihožitji Kruh in Vino*, 22. 11. doc. dr. Matej Klemenčič: *Francesco Robba in beneško baročno kiparstvo*) nam je gostoljubje ponudil Cankarjev dom, po predavanjih pa smo poslušalce povabili še na klepet s predavateljem v Pizzerijo Foculus. Presenetil nas je velik odziv poslušalcev, vsakič so skoraj napolnili dvorano E3, kjer je prostora za več kot 100 obiskovalcev. Izvrstna predavanja so navdušila občinstvo, med katerim je bilo tudi veliko študentov in ljubiteljev umetnosti, ki (še) niso člani SUZD.

Ad 5

Miloš Ekar in Neva Štembergar sta v ponudbi novomeškega podjetja *T-media* našla ustrezno zasnovo spletne strani, ki smo jo do občnega zbora 19. 11. 2004 uspeli aktivirati (suzd.preprod.net). Za začetek so besedila kratka in prinašajo osnovne informacije zgolj v slovenščini, v prihodnje bomo posamezna poglavja širili in poskrbeli tudi za prevode. Posameznike pozivamo, da v ustrezno rubriko vnesejo svoj elektronski naslov, kamor jim bomo pošiljali društvena obvestila. Seveda se vodstvo društva zavezuje, da bo po običajni poti tudi v prihodnje obveščalo tiste člane, ki ne uporabljajo elektronskih povezav.

Iz zapisanega je razvidno, da je delo društva v letu 2004 potekalo po

začrtanem programu. Nerealiziran je ostal le posvet o mitih v sodobnem slikarstvu, zato pa smo se sproti odzivali na aktualnosti in pripravili še dve srečanji, tradicionalno novoletno sredi januarja in majsko, na katerem smo voščili prof. dr. Nacetu Šumiju ob osemdesetletnici.

Prof. dr. Stane Bernik se je med 23. in 27. avgustom 2004 v Montrealu udeležil generalne skupščine in kongresa CIHA na temo *Sites et territoires de l'histoires de l'art*. Pomemben razlog za udeležbo je bila ureditev kandidature za nadomestnega člana v organizaciji; prof. Berniku je namreč že potekel mandat. Ob posredovanju prof. Bernika je bila potrjena kandidatura dr. Marjete Ciglencečki, sprožena že avgusta 2003 (dokumentacija se je očitno izgubila). Prof. Bernik je v pismenem poročilu potrdil imenovanje dr. Ciglencečkijeve za članico (*suppléante*) v organizaciji. Imenovana sem se že obrnila na novo izvoljeno vodstvo CIHA, na spletni strani organizacije pa še ni prišlo do sprememb. Dr. Bernik je v poročilu s skupščine oživil pobudo za ustanovitev slovenskega nacionalnega komiteja.

Na župana Mestne občine Ptuj smo člani Izvršnega odbora naslovili poziv, naj ustavi načrtovanje hotela ob nabrežju Drave v središču Ptuja, saj bi zasnovani objekt (računalniška simulacija je bila objavljena v *Štajerskem Tedniku* 5. 8. 2004) bistveno izmalčil znamenito veduto mesta. Predsednica društva je v *Večeru* priobčila še prispevek z enako vsebino (30. 9. 2004). Odziva s strani ptujskega župana ni

bilo, smo pa dobili precej individualnih zahval za objavo v *Večeru*. Zdi se, da so odgovorni opustili misel na napovedano gradnjo.

Novoletno srečanje smo že po tradiciji pripravili v januarju 2004. Najprej smo si v Cankarjevem domu ogledali razstavo o Nikolaju Pirnatu, po kateri nas je vodila študentka Reno Svan. Nadaljevali smo v Muzeju novejše zgodovine v Tivoliju, kjer nas je gostoljubno sprejela direktorica dr. Marjeta Mikuž, po drugem delu razstave o Nikolaju Pirnatu pa vodila kustodinja Jozica Šparovec. V novoletnem nagovoru smo se spomnili življenjskih jubilejev častnih članov društva, prof. dr. Špelce Čopič in dr. Ceneta Avgušтина. Prof. Čopičeva je tudi prva dobitnica Cankarjeve nagrade (1999). Zadržali smo se ob prigrizku in klepetu.

Nadvse prijetno je bilo tudi srečanje 21. maja 2004, namenjeno obeležitvi osemdesetletnice prof. dr. Naceta Šumija, častnega člana društva in prejemnika Cankarjeve nagrade v letu 2001. Zbrali smo se v Arhitekturnem muzeju v Ljubljani, kjer so nam prijazno ponudili gostoljubje. Profesorju, ki ga cenimo kot pomembnega barokista in ki si je prislužil ugled kot izvrsten učitelj, nepogrešljiv svetovalec v konservatorskih vprašanjih in kot ustanovitelj Znanstvenega inštituta na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, so se z nagovori poklonili: dr. Cene Avguštin, dr. Stane Bernik, dr. Janez Höfler, dr. Sonja Hoyer, dr. Peter Krečič, Janez Lombergar, dr. Irene Mislej, Nelida Nemeč, dr. Ksenija Rozman, Jadranka Šumi in dr. Sonja Žitko. Bil je lep majski dan.

Leto smo zaključili z občnim zborom, ki pa ni bil volilni. Na predlog mag. Nike Leben smo se zbrali v sejni dvorani občinske stavbe v Kranju, katere avtor je Edo Ravnikar. Udeleženci so se strinjali z delovnim in finančnim poročilom za leto 2004, potrdili pa so tudi spremembe statuta, ki jih je narekoval novi zakon o medijih. Sicer je bila naša pozornost namenjena arhitektu Ravnikarju in problemom ohranjanja njegove arhitekture, nismo pa mogli zaobiti tudi občutljivega vprašanja ljubljanskega Kolizeja. Referenti so bili: dr. Damijan Prelovšek (Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta, ZRC SAZU), Maruša Zorec, u. d. i. a. (Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani), dr. Nataša Koselj (Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani), mag. Gojko Zupan (Ministrstvo za kulturo) in Eva Pezdíček (ZVKD RS, Območna enota Maribor). Žal smo ob zaključku zanimivih referatov, ko so kolegi želeli sprožiti razpravo, prekoračili gostoljubje kranjskih občanarjev, zato je bil uradni del občnega zbora zaključen pred zadnjo točko z naslovom *Razprava*. Nadaljevali smo s kosilom v hotelu *Creina*, prav tako arhitekturi Eda Ravnikarja. Sledil je ogled obnovitvenih del v župni cerkvi sv. Kancijana, kjer nam je mag. Robert Peskar predstavil za razumevanje gotske arhitekture na Slovenskem nova in tehtna dognanja o tem odličnem spomeniku. Milan Sagadin je prevzel vodstvo v arheološki zbirki Gorenjskega muzeja *Železna nit*, Beba Jencič pa je predstavila obnovljeno Prešernovo hišo in zbirko o pesniku.